

DRŽAVNO NATJECANJE IZ POVIJESTI
4. SKUPINA Srednji i rani novi vijek
ŠKOLSKA GODINA: 2019. / 2020.
UTORAK, 16. studenoga 2020.
10:00 – 11:00 sati

IME I PREZIME: _____

OIB: _____

BROJ BODOVA:

50	

POSTOTAK RIJEŠENOSTI ISPITA: _____

ČLANOVI PROSUDBENOG POVJERENSTVA:

1. _____
2. _____
3. _____

_____

(mjesto i nadnevak)

NAPUTCI:

1. Imate 60 minuta za rješavanje ispita.
2. Odgovore u ispitu upisujete na za to predviđena mjesta. Ispred svake skupine zadataka nalazi se uputa za njihovo rješavanje. Pozorno ju pročitajte.
3. Ispit pišite plavom ili crnom kemijskom olovkom. Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
4. Osobna imena i prezimena te geografska imena pišite izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZOS-a u šk. g. 2014./2015.
5. Jednom napisane odgovore u ispitu nije dopušteno prepravljati već ih treba staviti u zagradu i precrtati te skraćenim potpisom (parafom) označiti i upisati ispravni odgovor.

~~—(Pipin Mali)—~~	Karlo Veliki	Yb
precrtan netočan odgovor u zagradi	ispravan odgovor	paraf (skraćeni potpis)

6. Možete koristiti list za koncept tijekom rješavanja ispita. List za koncept predviđen je kao pomoćni list i on se neće bodovati. U omotnici zajedno s ispitom predajete i list za koncept.
7. Želimo Vam mnogo uspjeha!

I. U zadatcima koji slijede samo je jedan odgovor točan. Zaokružite slovo ispred točnoga odgovora

1. U kojem je stoljeću živio arapski mislilac Ibn Rustah koji u svojim zapisima spominje i Hrvate?

- a. 8. st.
b. 9. st.
c. 10. st.
d. 11. st.

1	

2. Koji je unuk Karla Velikog nakon podjele u Verdunu dobio Italiju?

- a. Ludovik
b. Karlo
c. Karlman
d. Lotar

1	

3. Kako se zvala osnivačica benediktinskog samostana Sv. Marije u Zadru?

- a. Gojslava
b. Vekenega
c. Marija
d. Čika

1	

4. Koji je ugarsko-hrvatski vladar sudjelovao u križarskom pohodu?

- a. Koloman
b. Bela III.
c. Andrija II.
d. Bela IV.

1	

5. Kako se naziva zemljišni posjed kojeg uživa spahija kao nagradu za vojnu službu?

- a. akin
b. leno
c. nahija
d. timar

1	

6. Koji je ruski vladar oslobodio Rusiju mongolske vlasti?

- a. Dimitrije I. Ivanovič Donski
- b. Aleksej I. Jaroslavič Nevski
- c. Ivan III. Vasiljevič
- d. Ivan IV. Grozni

1	

7. Gdje se odvila odlučna bitka koju je vodila osoba prikazana na slici?

- a. Samobor
- b. Stubičke Toplice
- c. Jastrebarsko
- d. Žumberak

1	

8. Koji je engleski vladar izdao tzv. Akt o supramaciji?

- a. Elizabeta I.
- b. Jakov II.
- c. Karlo I.
- d. Henrik VIII.

1	

9. U koji grad su se preselili uskoci nakon pada Klisa u osmanske ruke?

- a. Skradin
- b. Ozalj
- c. Senj
- d. Modruš

1	

II. U sljedećim zadatcima povežite međusobno srodne sadržaje. Upišite slovo iz desnog stupca na odgovarajuću crtu ispred navoda na lijevom stupcu. Tri slova (sadržaja) su višak.

10. Navedenim vladarima pridružite događaje.

3	

1. ____ bitka kod Lepanta
2. ____ Nanteski edikt
3. ____ praška defenestracija

- a) Jakov II.
- b) Henrik IV.
- c) Karlo V.
- d) Filip II.
- e) Ferdinand II.
- f) Elizabeta I.

11. Povežite borce protiv osmanske i događaje.

3	

1. ____ fra Luka Ibrišimović
2. ____ Marko Mesić
3. ____ Nikola Erdödy

- a) bitka kod Siska
- b) ustanak u Dalmaciji
- c) ustanak u Lici i Krbavi
- d) oslobađanje Virovitice
- e) bitka kod Slankamena
- f) oslobađanje Klisa

III. U sljedećim zadatcima odgovorite na pitanja kratkim odgovorima

1	

12. Koji je hrvatski vladar od bizantskog cara dobio znakove kraljevske vlasti?

_____

1	

13. Koji je francuski kralj poveo čak dva križarska pohoda?

_____

1	

14. Koji je mongolski vladar nakon Džingis-kana pokušao da ujedini sve mongolske države uluse sa sjedištem u Samarkandu?

_____

15. Navedite kršćansko ime vladara koji je utemeljio Poljsko-Litvansku uniju?

1	

_____

16. Koji je politički entitet preuzeo vlast u dalmatinskim gradovima Trogiru i Šibeniku nakon poraza Mladena II. u bitci kod Blizne?

1	

_____

17. Navedite ime konkvistadora koji je osvojio državu Azteka?

1	

_____

18. Kojem umjetničkom razdoblju pripadaju spomenici prikazani na slikama?

1	

_____

19. Kako se nazivao dio Vojne krajine pod neposredni zapovjedništvo hrvatskoga bana?

1	

_____

20. Navedite ime i prezime autora rječnika čija je naslovnica prikazana slikom?

1	

_____

IV. U sljedećim zadatcima poredajte kronološki navedene sadržaje. Upišite redne brojeve od 1 (najstariji) do 4 (najmlađi) na praznu crtu ispred navoda u lijevom stupcu.

21. Kronološki poredajte sljedeće događaje iz vremena vladavine Sigismunda Luksemburškog.

2	

- _____ prvi mletački rat
- _____ bitka kod Nikopolja
- _____ ženidba s Barbarom Celjskom
- _____ sabor u Križevcima

22. Kronološki poredajte sljedeće engleske vladare.

2	

- _____ Elizabeta I.
- _____ Jakov II.
- _____ Henrik III.
- _____ Henrik VIII.

23. Kronološki poredajte događaje iz skandinavske povijesti.

2	

- _____ Stolbovski mir
- _____ Westfalski mir
- _____ Kalmarska unija
- _____ Švedska izlazi iz Kalmarske unije

24. Kronološki poredajte sljedeće događaje iz razdoblja osmanskih osvajanja.

2	

- _____ pad Požege
- _____ pad Obrovca i Udbine
- _____ obrana Kisega
- _____ pad Jajca i Banja Luke

V. Sljedeće zadatke riješite uz pomoć povijesnih izvora.

25. Pomoću prikazanog izvora odgovorite na pitanja.

Narod nije stvoren radi kneza, nego knez radi naroda, jer bez naroda ne bi on bio nikakav knez. On je zato tu da svojim podanicima upravlja pravedno i pravično i da ih ljubi kao otac svoju djecu, da vjerno vlada kao pastir nad svojim stadom. Ali ako on s njima ne postupa tako, nego samo kao s robovima, on prestaje biti knez i postaje tiraninom. Ali podanici, po zakonitom zaključku svojih zastupnika staleža, ako im ne preostaje nikakvo drugo sredstvo i ako nikakvim izlaganjem svoje nužde ne mogu od tiranina postići nikakvo jamstvo za slobodu života i imanja, žene i djece, imaju pravo da ga ostave. Pod izlikom religije pokušao je španjolski kralj uvesti tiraniju te je, ne mareći ni za kakav prigovor zemlje, povrijedio njezine povlastice, pogazio zakletvu kojom se zakleo na njeno održanje. I stoga mi sada izjavljujemo da je kralj španjolski izgubio svako pravo na vlast u XXX; mi ovim sve činovnike, poglavarstva, gospodu, vazale i stanovnike rješavamo prisege kojom su se nekoć zakleli španjolskom kralju na poslušnost i vjernost.

a) Navedite ime zemlje označene s XXX u tekstu prikazanog izvora?

1	

_____

b) Koje godine nastaje ovaj prikazani izvor (proglas)?

1	

_____

c) Koje je državno uređenje uvedeno nakon ovog proglasa?

1	

_____

26. Pozorno pročitajte prikazani povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

O oblastima

Čl. 1. Svako selo Vlaha, nastanjenih između spomenutih rijeka Save i Drave, neka ima svog suca ili kneza, čovjeka za to prikladna i sposobna, koga će svake godine birati općina njihova sela na jednu godinu, a o izboru neka se obavijesti general.

Čl. 5. Među dužnosti knezova ne pripada samo to, da im na njihovu području budu poznati svi brojevi kuća i porodica kao i sve muške glave, koje su prevalile sedamnaestu godinu života, te da imaju i jedne i druge brojeve popisane u katalogu, nego i to, da svaki starješina porodice prehranjuje u svojoj kući one muškarce, koji su prevalili sedamnaestu godinu i da se za njih brine.

O vojnim poslovima

Čl. 2. Vojvode neka budu vojnici besprijekorna ponašanja i neokaljana predživota i slobodni od bilo kakve sumnje; ako pak kojim slučajem budu osumnjičeni zbog krivnje bilo koje vrste ili optuženi zbog zlodjela, neka se ispituju pred kapetanom ili potkapetanom i njegovim vojnim službenicima i neka krivcu, prema svom nahođenju, odrede zasluženu kaznu ili ga predaju vojnoj vlasti.

Čl. 8. Jednako će svojim radom pomagati izgradnju tvrđava, koje su već podignute, ili će se podići za njihovu obranu.

Čl. 11. Ako se pak kada - što neka Bog milostivi otkloni - pojavi kakav napad ili sumnja zbog većeg pokreta, neka Vlasi iz svih kapetanija - koliko god ih ima, pa i sami mladići preko osamnaest godina - budu spremni da udruženim snagama smjesta protjeraju Turke i neprijatelje pod cijenu života i krvi. U tu će se svrhu - na znak uzbune koji im general uputi - skupiti na jednom mjestu za dva ili najviše tri sata sa svom bojnomo opremom, uvijek barem šest do sedam tisuća vojnika ...

a) Koji je vladar donio propise čiji ste dio pročitali?

1	

_____

b) Kako se naziva izvor čije ste dijelove pročitali?

1	

_____

c) Kako se u to vrijeme nazivao prostor „između Save i Drave“ na koji se odnose propisi koje ste pročitali?

1	

_____

27. Pozorno pročitajte prikazani povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

S Brača je knez Nicolo de Molin javio svojim pismom od 28. svibnja da su se na [susjednom] otoku ... podigli pučani protiv plemića. U četvrtak su u Starom Gradu neki YYY YYY, Jakov Blašković i Ivan Sorella i oni iz sela Vrboske napali 6 mladih plemića i ranili ih tako, da se ne vjeruje da će ostati u životu. Idućeg dana podigla se cijela Vrboska i skupili se muškarci te došli pred kuće plemića, koji se zatvore u svojim kućama, a neki YYY YYY nazvan Vojvoda Janko, natjera rečene plemiće da dođu pred njih i potpišu neke zaključke, prijeteći da će ih inače zapaliti u kućama i izvršiti veliko nasilje kako stoji u pismu, a bilo ih je više od 1000 naoružanih...Imaju naoružanih lađa koje paze da nitko ne može poći mletačkoj vladi da se žali i zato je brački knez poslao svog kancelara da obavijesti našu vladu. A brački plemići zabrinuto razmišljaju o mjerama koje bi trebalo poduzeti, da se to ne proširi po Dalmaciji.

a) Navedite ime i prezime osobe koja je u prikazanom izvoru označena s YYY?

1	

_____

b) Koliko je trajala buna opisana u prikazanom izvoru?

1	

_____

c) Što su tražili pobunjeni pučani?

1	

_____

VI. Pozorno pogledajte prikazane povijesne zemljovide i odgovorite na postavljena pitanja.

28. Odgovorite na sljedeća pitanja:

a) Koje godine je započelo putovanje prikazano na karti?

1	

_____

b) Kojim slovom na prikazanoj karti je označeno mjesto koje i danas nosi ime po moreplovcu koji je proveo ovo putovanje?

1	

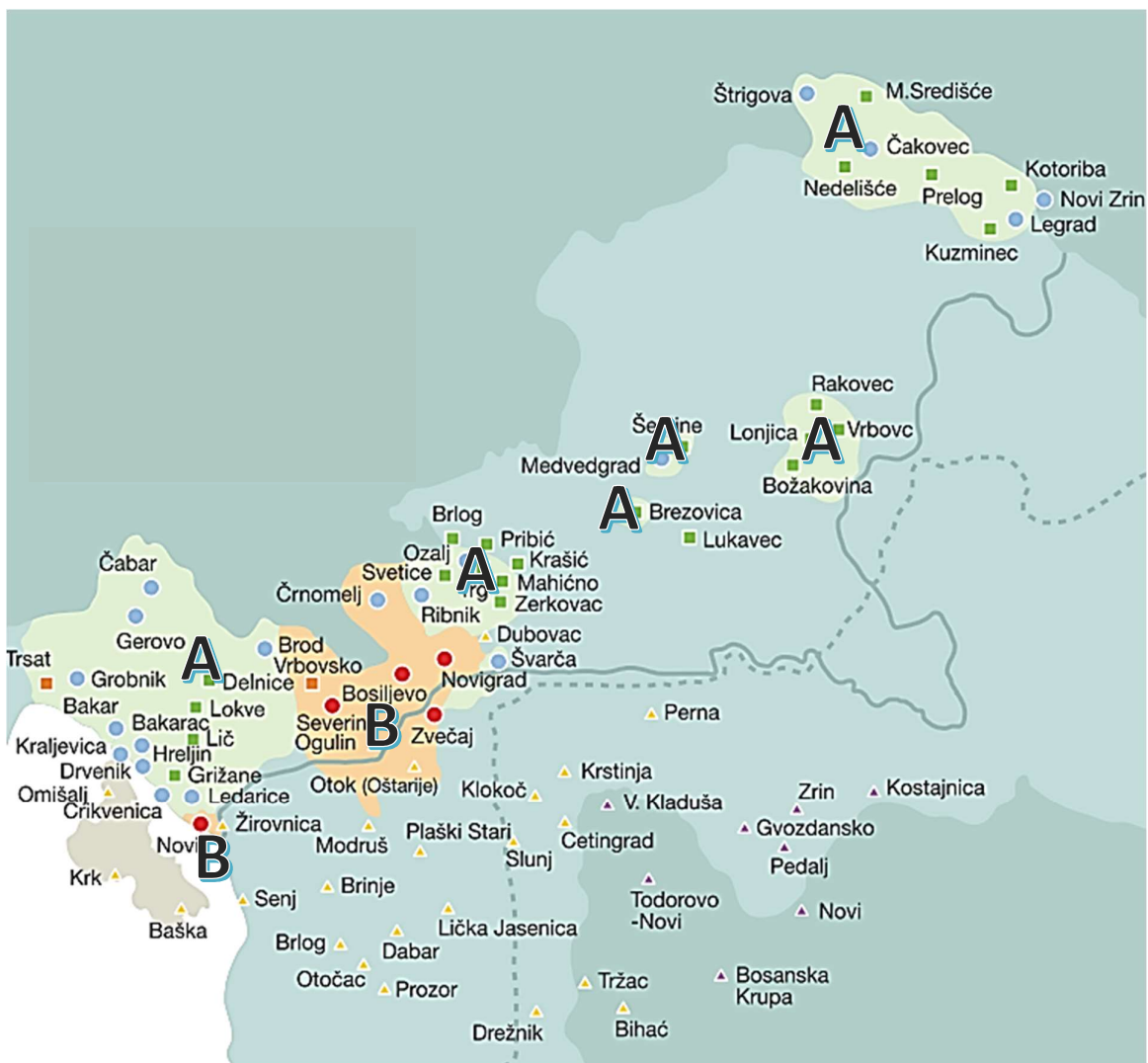
_____

c) Zašto je prikazano putovanje važno za svjetsku povijest?

1	

_____

29. Odgovorite na sljedeća pitanja:

a) Što predstavlja iscrtkana linija na prikazanoj karti?

1	

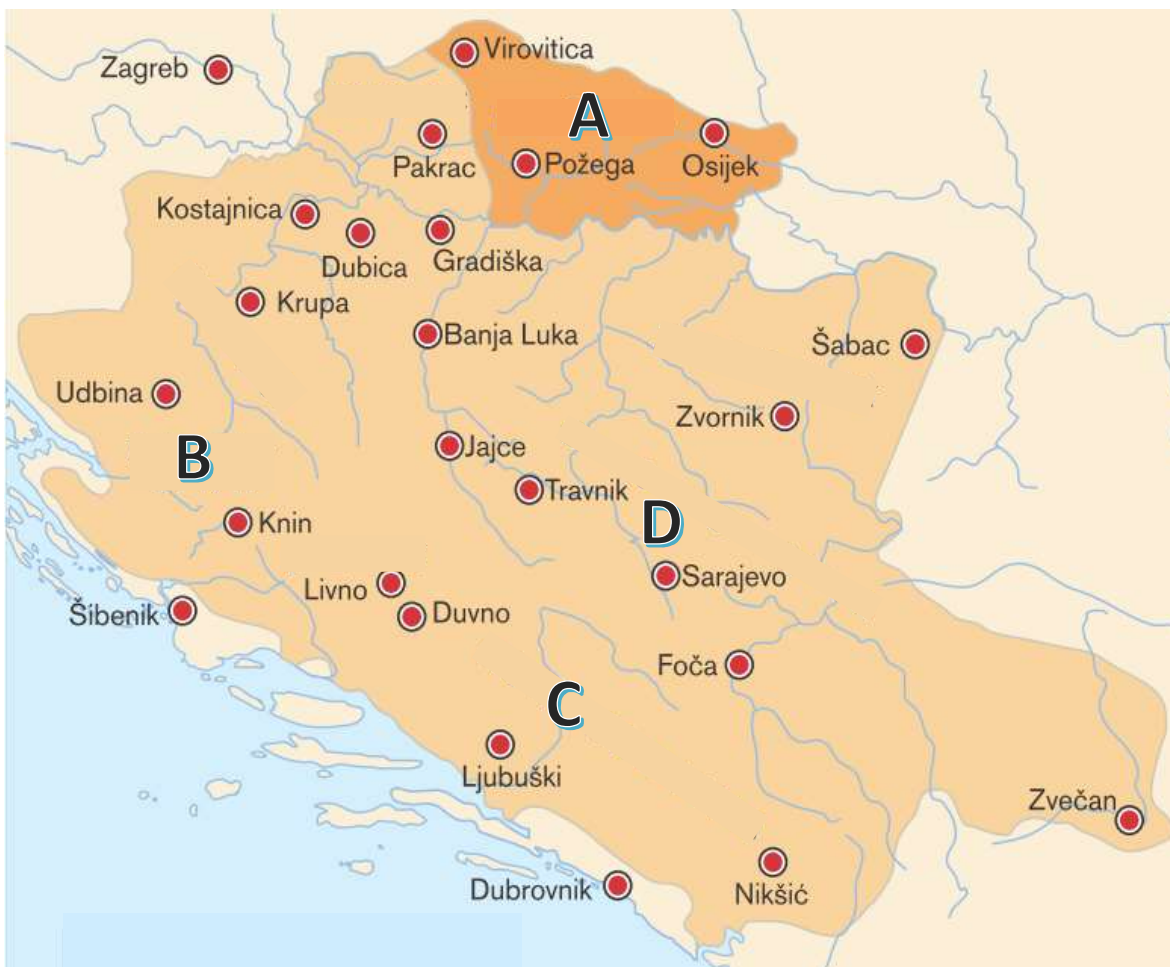
b) Čiji su posjedi označeni slovom B na prikazanoj karti?

1	

c) Što predstavljaju gradovi označeni trokutima ($\blacktriangle$) na priloženoj karti?

1	

30. Odgovorite na sljedeća pitanja:

a) Kako se krajem 16. stoljeća naziva prostor koji prikazuje priložena karta?

1	

_____

b) Koje godine se formira sandžak označen slovom D na karti?

1	

_____

c) Kojoj je teritorijalnoj jedinici Osmanskog Carstva 1600. godine pripojen sandžak označen slovom A na karti?

1	

_____